



Att undervisa SVA-elever i NO och SO

2025-03-13

Ewa Jablonska & Kanar Arif

Vilka är vi?

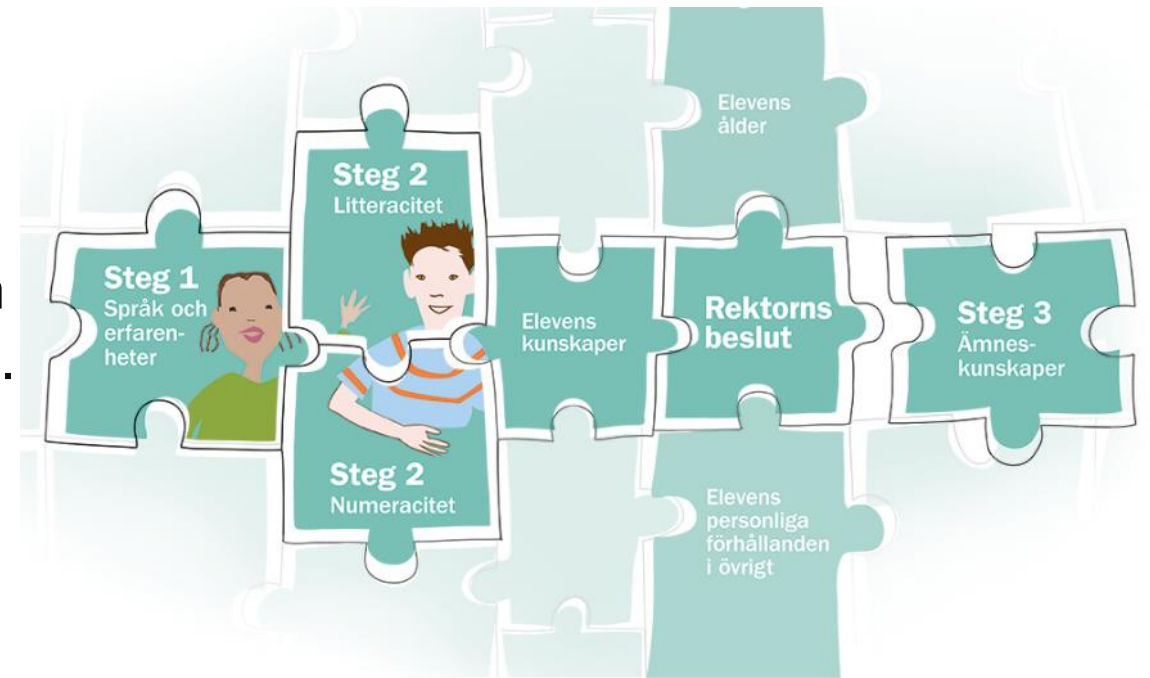
Mottagningsfunktionen

- Lärare
- Så här arbetar vi med nyanlända
- Övrigt stöd: Flerspråkiga elever



Kartläggningsmaterial

- Kartläggning **steg 1 och 2** är obligatoriska och skall göras för varje nyanländ elev inom 2 månader från eleven börjar i svenska skolan.
- **Det tredje** steget ger ett gott stöd för ämneslärare i att planera undervisningen utifrån var eleven befinner sig i sin kunskapsutveckling.
- Med hjälp av materialet får läraren syn på vilka kunskaper eleven har inom ett specifikt ämne.



Kartläggning steg 3 i NO och SO ämnen

Studiehandledning

- *"Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper"* (Lgr 22, kapitel 1).
- Hur kan vi ta reda på elevens tidigare erfarenheter och kunskaper ?
- Hur anpassar vi undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov?
- <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevs-kunskaper-i-grundskolan/kartlaggningsmaterial-for-nyanlanda-elever-i-grundskolan>



Förklaring av begrepp

- **Flerspråkighet:** Behärskar två eller fler språk.
- **Förstaspråk:** Första språket som en individ möter
- **Modersmål:** Språk som används aktivt i hemmet.
- **Starkaste skolspråk:** modersmål eller ett språk som eleven har haft undervisning på i tidigare skolgång.
- **Andraspråk:** Lär man sig efter ett förstaspråk.
- **Nyanlända elever:** elever som bott i Sverige upp till 4 år.
- Andraspråkselever är en heterogen grupp (nyanlända eller elever som är födda i Sverige)



Språkinläring

- **Basspråk:** Vardagsordförråd, språkets uttal, grammatiska strukturer
- **Skolspråk:** Skolans skriftspråk och formella talspråk.

Andraspråkselever

- Barn 5-8 år
- Barn 8-11 år
- Barn 12-15 år
- Ämnesspråk



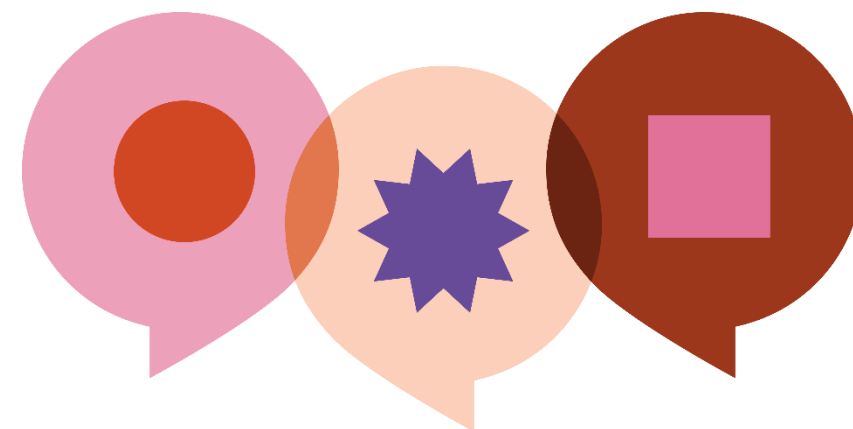
Behovet av språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

- Språkkunskaper utvecklas parallellt med ämneskunskaper
- Språket är en viktig del av all undervisning
- I kursplanerna finns ord som uttrycker språkliga aspekter som **beskriva, förklara, kommunicera, analysera, jämföra** och **föra resonemang**.



Framgångsfaktorer för språk-och kunskapsutvecklande undervisning

- Att eleverna får utveckla språk och ämneskunskaper parallellt.
- Att elevernas modersmål används som resurs i undervisningen och i lärandet.
- Undervisning som utgår från elevernas tidigare erfarenheter och kunskaper.
- Strukturerad undervisning som kännetecknas av meningsfullhet, höga förväntningar, kognitivt utmanande uppgifter samt ett tillåtande klimat.
- Att eleverna i undervisningen ges stort utrymme samt många varierande möjligheter till interaktion, i helklass och i mindre grupper.





Arbetet i klassrummet

Stöd för lärares arbete i klassrummet



- Höga förväntningar, mycket stöttning
- Arbeta språkutvecklande
- Arbeta med moduler på Lärportalen (Skolverket)
- Digitala hjälpmedel i Vklass
- Widget online

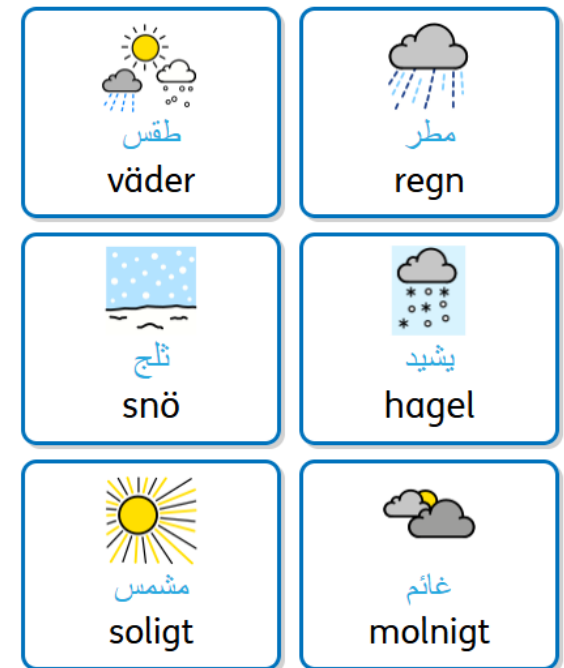
[Språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever den första tiden | Lärportalen | Skolverket](#)

[Samtal om text | Lärportalen | Skolverket](#)

[Lässtrategier för sakprosa | Lärportalen | Skolverket](#)

[Främja elevers lärande i SO | Lärportalen |](#)

[Skolverket](#)



Vad behöver läraren tänka på i arbetet med elever som är nya i språket?

- Ta det på båda språken (översättningsprogram)
- Dra ner på taltempot
- Korta stegvisa instruktioner
- Fråga en sak i taget
- Kontrollera att eleven har förstått
- Visuellt stöd i form av bilder (bildstöd) och gester
- Samarbete med modersmåslärare/studiehandledare
- Tänk på: Eleven ska helst inte behöva lyssna och skriva samtidigt

Språkliga mål i undervisningen

Språkliga mål kan till exempel handla om:

De språkliga förmågorna

Ämnesspecifika begrepp

Grammatiska mönster

Strategier för att lyssna och läsa med god
förståelse

Muntliga tal och samtal

Kriterier i texter som eleverna förväntas skriva



Stöd med hjälp av kamrater

Gruppaktiviteter

När eleverna får många tillfällen till interaktion blir mängden av språk de producerar större.

Tydligt syfte med aktiviteten-vad ska resultatet bli?

- Viktigt med tydliga instruktioner
- Expert- och hemgrupper



**Modell för klassrums
undervisning
Cummins fyrfältare**

Situationsbundet

NO: Vad är vatten? Observera och beskriv med egna ord.

SO: Andravärldskriget: Samtal utifrån elevens erfarenheter (berättelser, böcker/filmer).

NO: Förklara vetenskapliga ord.

SO: Visuellt stöd samt högläsning av lärare.

A

B

C

D

Kognitivt enkel

Kognitivt krävande

NO: Skriver en gemensam labbrapport eller närläser text.

SO: Eleven svarar på enkla frågor till texten som lästs.

NO: Eleven skriver själva en egen laborationsrapport.

SO: Eleven skriver en egen uppsats.

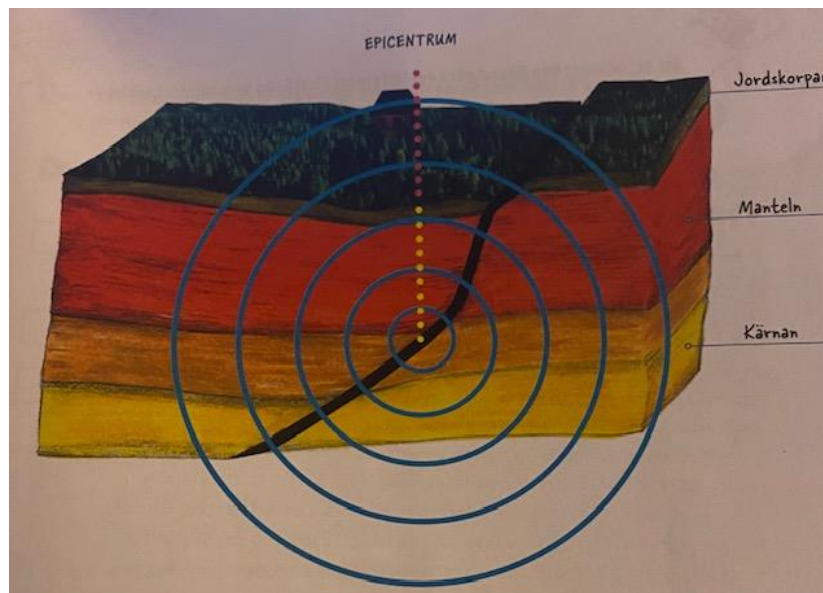
Situationsobundet

Textsamtal

Före läsning

Texter i NO och SO innehåller abstrakt och begreppstungt språk. Bygga broar mellan läsaren och texten.

- Förutsäg från illustrationer
- Välja ut viktiga ord och meningar från texten
- Förutsäg från rubriken och första meningen
- Använd VÖL-schema
- Genomgång på modersmålet.



Göteborgs
Stad

"Plattor som rör sig mot eller längs varandra"

"Vibrationsvågor"

"Epicentrum"

"Marken skakar"

"Skador på byggnader"

VÖL

Vet	Önska veta	Lärt mig

Textsamtal Under läsning

Syftet är att modellera goda lässtrategier, engagera och hjälpa eleven att förstå.

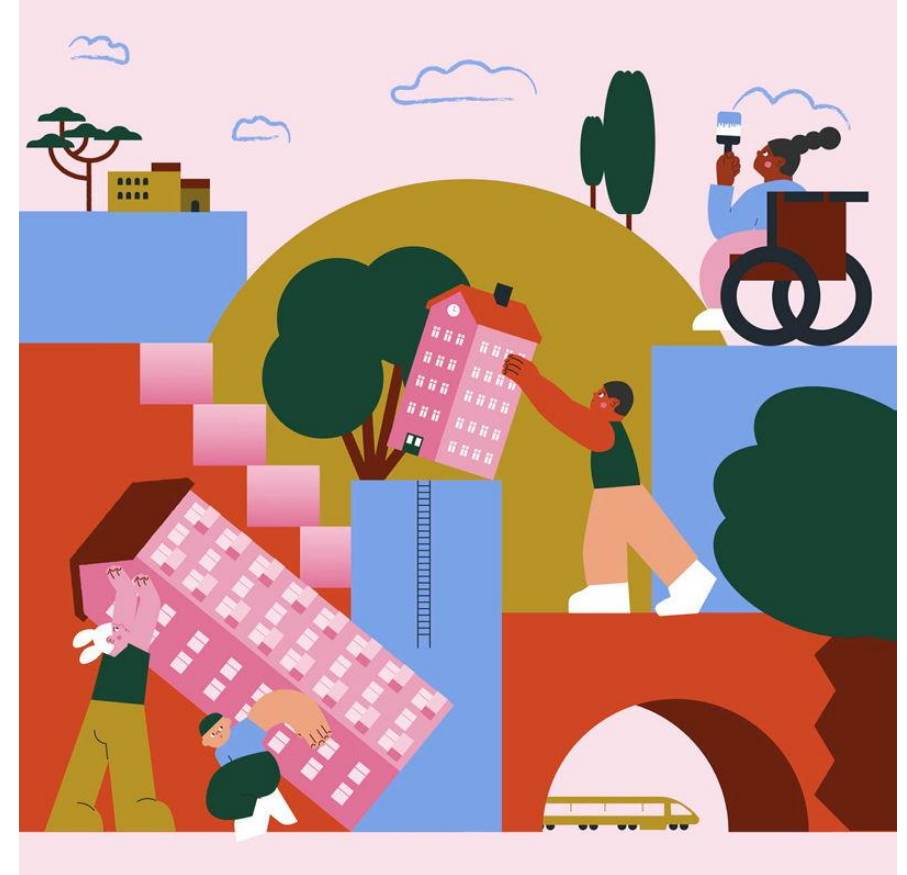
- Förebild: För lägre nivåer och yngre elever
- Stanna upp och förklara (t.ex. metaforer)
- Lägga märke till visuell layout
- Skumma samt närläsa
- Sammanfatta
- Digitala verktyg



Textsamtal Efter läsning

Aktiviteter efter läsning handlar om att använda texten för nytt lärande

- Förvandla texten till en bildserie
- Skapa en tidslinje utifrån den information som ges i texten
- Gissa ordet i luckan



Stöd med att skriva Gengrepedagogik

Cirkelmodellen är en modell som stöttar både läsande och skrivande.

Skrivande: Modellera - själv göra det som du vill att eleverna ska göra

- Cirkelmodellen-bygga ämneskunskap, jobba med modelltext, skriva gemensamt och sedan skriva individuellt

1. Bygga upp fältet
2. Modellering: texttypens syfte, struktur, språkliga kännetecken.
3. Gemensam konstruktion.
4. Individuell konstruktion



Göteborgs
Stad

Statsskick
Klimat
Valuta



Frågor?



